

„Görögnek lenni Magyarországon”

Beszélgetés dr. Fokasz Nikossal, a Magyarországi Görögök Kutatóintézetének vezetőjével

Augusztus 20-án a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével tüntették ki dr. Fokasz Nikoszt, az ELTE Társadalomtudományi Karának tanárát, a Magyarországi Görögök Kutatóintézetének vezetőjét. A hazánkban született, görög származású pedagógus és kutató eddigi munkásságáról beszélt a BARÁTSÁGNAK.

Egyetemi tanulmányait a matematika szak elvégzésével kezdte, később azonban az ELTE Szociológia Tanszékén kötött ki, ahol Ph.D. fokozatot szerzett. Amellett, hogy az egyetemen dolgozik, 2004-től a Magyarországi Görögök Kutatóintézetének igazgatója. „A kettő szorosan összefügg: valószínűleg sosem lettem volna az intézet vezetője, ha előtte nem dolgoztam volna hosszú éveket az egyetemen, és nem foglalkoztam volna görög témákkal” – mondja Fokasz Nikosz. Eleinte nem gondolta, hogy görög politikatörténet is a szakterülete lesz, a nyolcvanas években mégis e téma felé fordult az érdeklődése. Elmondása szerint mindig is görögnek érezte magát, de fiatalabb korában – részben mivel nem görög kolóniában nőtt fel – ez mindössze az évenkénti néhány ünnepen való részvételben nyilvánult meg. A görög témákhoz a nyelven keresztül vezetett az útja. Görög anyanyelvű szüleinek köszönhetően tanult meg kiválóan görögül, s így férhetett hozzá sok, mások által elérhetetlen forráshoz. Ennek folytán született meg benne az az elhatározás, hogy görög társadalomtörténettel foglalkozzon. „Érdekesnek találtam összehasonlítni Magyar- és Görögország második világháború utáni fejlődését. A görögökkel való foglalkozás és a későbbi személyes tapasztalatok az identitásom kialakulásában is fontos szerepet játszottak. A statisztikák böngészése közben kezdtem érezni, hogy mennyire hiányzik a valódi élmény, hiszen addig sosem jártam Görögországban” – meséli a kutató, aki azóta gyakran látogat Hellász ősi földjére, többek között az Athéni Egyetemen tart előadásokat.

Ez a tevékenysége is hozzájárult ahhoz, hogy 2003 végén a Görög Országos Önkormányzat megkereste a Kutatóintézet ötletével, amelynek később, egy pályázat útján, az igazgatói tisztségét is elnyerte. Az általa vezetett intézmény célja a magyarországi görögség kulturális, nemzeti és nyelvi hagyományainak ápolásához való hozzájárulás. Rendezvényeket, konferenciákat és találkozókat szerveznek, kutatótevékenységet folytatnak és könyvek – főként kétnyelvű kiadványok – megjelentetésével is foglalkoznak. Az intézet a Magyarországi Görögök Országos Önkormányzatához tartozik, de időnként helyi önkormányzatok, valamint magyarországi görög vállalkozók is támogatják.

A kutatások részben történeti jellegűek, a XVIII-XIX. századi első görög kereskedő diaszpóra szere-

pét igyekeznek feltárni. „Több könyv is megjelent már a témában, a pestbudai görögökről, vagy a Sina familiáról. Ebbe a családba tartozott Sina Simon mecénás is, aki anyagilag támogatta az MTA székházának felépülését. 2005 végén róla is megemlékeztünk, amikor felavattuk Széchenyi és Sina Simon emléktábláját.”

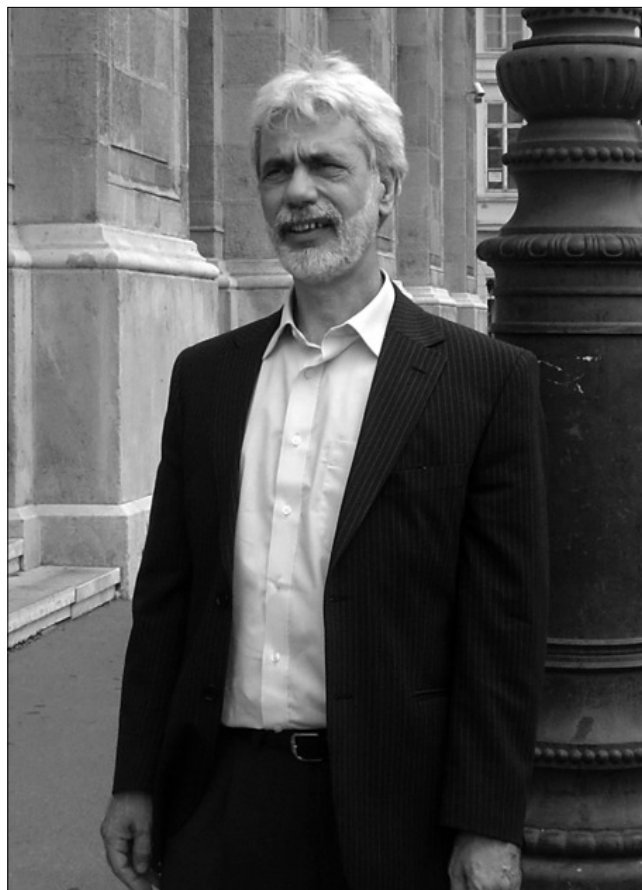
A kutatások másik része a mai magyarországi görögökre vonatkozik, amelynek tagjai csak kis részben kötődnek az első diaszpórához. Többségüket a második világháború utáni görög polgárháborúból elmenekültek és az ő leszármazottaik adják. Ők azok, akik kulturális tevékenységet folytatnak, iskolákat működtetnek és újságokat adnak ki. „Már nem sokkal az indulást követően *Köszönjük Magyarországnak!* címmel kiadtunk egy fotóalbumot. Ezt a gyerekként idekerült görögök kezdeményezték, hogy emléket állítsanak a korabeli eseményeknek, és köszönetet mondjanak a második hazájukká vált Magyarországnak. Azóta újabb területekre terjesztettük ki a tudományos kutatást, így levéltári feltárások is folynak. Most kötünk szerződést az ELTE Társadalomtudományi karán dolgozó néhány kollégámmal. Őket kértem fel arra, hogy végezzenek el egy reprezentatív, interjú, levéltári és kérdőíves felmérést a görög kisebbség körében.” Fokasz Nikosz elmondta, hogy ebben a munkában részben itteni görögök, részben pedig magyar kutatók vesznek részt: „Fontos, hogy a kisebbség tagjai közül is kerüljenek ki a kutatók, mert van, akivel csak görögül lehet interjút készíteni, vagy könnyebb így megnyerni a bizalmát. Az is elengedhetetlen, hogy legyenek olyanok, akik kívülről képesek látni a kutatás tárgyát, és nem elfogultak.”

A tanár és kutató munkásságának fontos pontja még a Sina Simon-érem és díj létrehozása. „Meskó Attila geofizikussal, az MTA akkori főtitkárával közösen hoztuk létre ezt az elismerést. Azoknak a vállalkozásoknak ítéljük oda, amelyek korunk legfontosabb tudományos mecénásai. Hogy megalapozott legyen a döntés, létrehoztunk egy kuratóriumot, amelyben hat magyarországi egyetem rektora is helyet kapott. Eddig a Richter Gedeon Nyrt., a Paksi Atomerőmű és a Suzuki szerepel a díjazottak listá-

ján. Jelenleg az elismerés kibővítésén gondolkodunk, közös, görög-magyar díjjá alakítást tervezünk.”

Augusztusi kitüntetéséről Fokasz Nikosz elmondta, hogy a lovagkereszt kapcsán kapott néhány olyan személyes köszöntést, amelyben a díj nélkül nem lett volna része. Fontosabbnak tartja azonban, hogy a magyar állam ezzel közvetve a magyarországi görögység hazánkban játszott pozitív szerepét is elismerte. „A görög kisebbséget szokás akként számon tartani, mint olyan közösséget, amelynek úgy sikerült asszimilálódnia, hogy közben megőrizte identitását. Ez egy szerencsés példa arra, hogy hogyan élhet egymás mellett két önmeghatározás. Ha a saját identitásomat méregetem, azt kell mondanom, hogy száz százaléig magyar, és száz százaléig görög vagyok. Ehhez szerencse is kellett, hiszen ezek nem konfliktusos identitások, egy magyarországi görög nem kényszerül a közülük való választásra. Nem rossz dolog ma görögnek lenni Magyarországon, a görögökkel kapcsolatban a magyarokban ugyanis pozitív sztereotípiák élnek. Ebben az itteni görögök szerepe éppúgy benne van, mint a Görögországról – főként a turizmuson keresztül – szerzett személyes benyomások. Remélem ez a mostani görög válság nem változtat majd azon, hogy a görögöket a magyarok érdekes, és jópofa figuráknak tartják.”

Papadopoulosz Dóra

Olvassa a BARÁTSÁG-ot!

Fizessen elő most 2012-re!

Éves előfizetési díj: 3000 Ft (1800 Ft + 1200 Ft postaköltség)

A folyóirat előfizethető átutalással:

a Filantróp Társaság Barátság Egyesülete OTP-számlaszámán: 11711034-20813402

e-mail címeink: baratsag@upcmail.hu, eva.mayer@nemzetisegek.hu

honlapunk: www.nemzetisegek.hu

Várjuk könyvtárak, iskolák, kisebbségi önkormányzatok, egyesületek, baráti körök jelentkezését!